

SLADKORNA BOLEZEN V SLOVENIJI V SLIKI IN ŠTEVILKI ZA 2019

Podatki nakazujejo naraščajoči trend sladkorne bolezni

Število oseb z znano sladkorno boleznijo se v Sloveniji veča in je bilo v 2019 ocenjeno na 136.911. Delež sladkorne bolezni v Sloveniji je ocenjen na 8,2%, v letu 2010 pa je bil 6.6%. Natančneje lahko na letni ravni spremljamo tiste osebe, ki se zaradi sladkorne bolezni zdravijo v zdravili. Teh je bilo v 2019 116.374, kar je 2.581 (2,3%) več kot v letu 2018 in 23.916 (25,9%) več kot v letu 2010; med njimi je 62.341 moških (53,6%) in 54.033 žensk (46,4%). Predvsem narašča število prejemnikov zdravil nad 65 letom starosti. V 2019 je na novo pričelo prejemati ta zdravila 10.149 oseb, kar je 458 (4,7%) več kot v 2018, med njimi je več moških kot žensk. Sladkorno bolezen v nosečnosti je imelo v 2019 3.136 porodnic, kar je 260 (9,0%) več kot v 2018 in 1.228 (64,4%) več kot v letu 2013. V 2019 je na novo zbolelo 73 otrok oziroma mladostnikov, v letu 2018 pa 72.

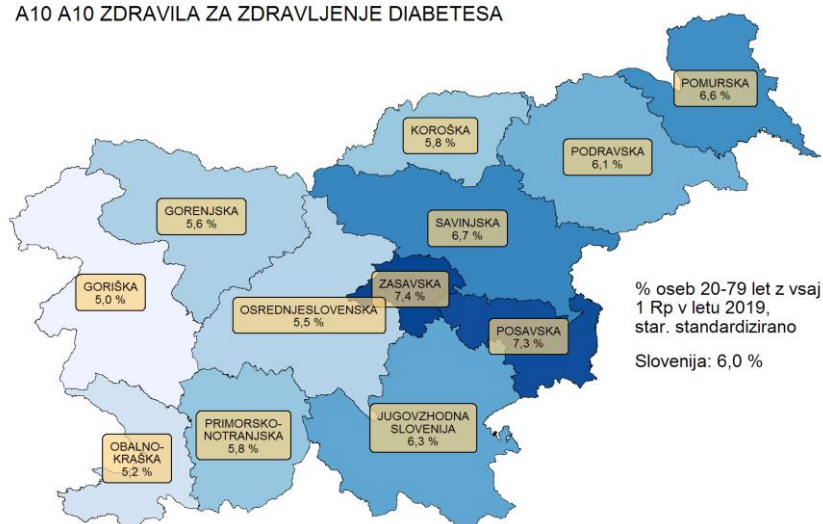
Delež oseb, ki prejemajo zdravila za sladkorno bolezen, izražen na 100 prebivalcev Slovenije, je v zadnjem desetletju do starosti 50 let približno stabilen, med 50 in 64 letom upada, nad 65 leti pa strmo narašča.

Tabela: Število oseb in prevalenčna stopnja sladkorne bolezni na podlagi evidence porabe zdravil izdanih na recept, letno 2010-2019

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Število oseb s sladkorno boleznijo, (prejemnikov zdravil za zdravljenje sladkorne bolezni)	92.440	96.279	99.143	101.677	104.167	106.318	108.549	111.346	113.793	116.374
Prevalenca sladkorne bolezni, (prejemnikov zdravil za zdravljenje sladkorne bolezni) v splošni populaciji (vse starosti), na 100 preb.	4,51	4,69	4,82	4,94	5,05	5,15	5,26	5,39	5,50	5,57
Prevalenca sladkorne bolezni, prejemnikov zdravil za zdravljenje sladkorne bolezni v splošni populaciji (20-79 let), na 100 preb.	5,04	5,22	5,34	5,45	5,58	5,68	5,80	5,94	5,97	6,11

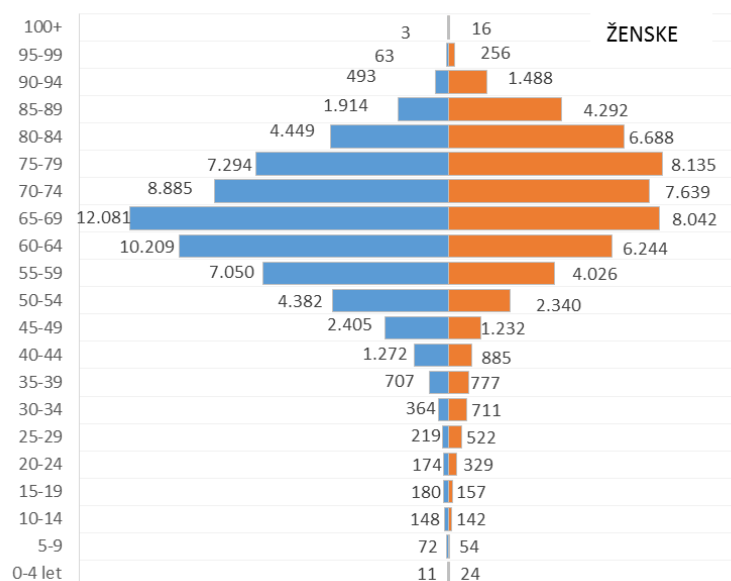
Predpostavljamo, da se 15% oseb zdravi brez zdravil (samo s primerno telesno dejavnostjo, prehrano in zmanjšanjem telesne mase) ter da je 20% takšnih oseb, pri katerih sladkorna bolezen ni odkrita. Ob teh predpostavkah je število vseh oseb z diagnosticirano sladkorno boleznijo v 2019 136.911, pri 24.161 osebah pa še ni prepoznana. To pomeni, da je ocenjen delež sladkorne bolezni v Sloveniji v 2019 8,2%, (v letu 2018 8,1%, v letu 2010 pa 6,6%).

A10 A10 ZDRAVILA ZA ZDRAVLJENJE DIABETESA

Slika 1: Starostno standardizirana prevalenčna stopnja sladkorne bolezni, zdravljene z antihiperглиkemičnimi zdravili (A10), 20-79 let, po statističnih regijah, 2019. Vir: Evidenca porabe zdravil izdanih na recept, NIJZ

Na letni ravni spremljamo število oseb, ki so v tem koledarskem letu prejele zdravila za zniževanje glukoze (ATC podskupina A10). V letu 2019 je bilo število teh oseb 116.374, kar je 2.581 več kot v letu 2018 in 23.916 več kot v letu 2010. Med prebivalci Slovenije je 6,0% takšnih, ki so prejeli zdravila za zniževanje za glukoze v letu 2019, pri čemer se delež med posameznimi regijami razlikuje (od 5,0% v Goriški do 7,4% v Zasavski regiji (Slika 1)). Med prejemniki je 62.341 moških in 54.033 žensk, pri čemer je moških bistveno več kot žensk v starostnem obdobju od 40 do 70 let. Večje število žensk je pri mlajših od 40 let zaradi nosečniške sladkorne bolezni, pri starejših od 70 let pa zaradi daljše splošne življenjske dobe žensk (Slika 2).

Slika 2: Število prejemnikov antihiperглиkemičnih zdravil (A10) po spolu, Slovenija, 2019.

Vir: Evidenca porabe zdravil izdanih na recept, NIJZ

Pomembna dejavnika tveganja za pojav sladkorne bolezni v odrasli dobi sta tudi čezmerna telesna masa in debelost v otroštvu. V 2019 je bil med fanti delež posameznikov s čezmerno telesno maso 17,9% (v 2017 18,4%, v 2009 20,1%), z debelostjo 5,8% (v 2017 5,6%, v 2009 5,9%) ter z morbidno debelostjo 1,5% (v 2017 1,2%, v 2009 1,1%). Delež je pri deklicah le nekoliko manjši, v vseh kategorijah. Trend je sicer ugoden, vendar so deleži še vedno visoki.

Sladkorno bolezen tipa 2 ter mejno bazalno glikemijo in moteno toleranco za glukozo v Sloveniji sistematično odkrivamo s preventivnimi pregledi. Število opravljenih preventivnih pregledov odraslih v timu družinske medicine je bilo v 2019 78.802, kar je 11.254 (16,7%) več kot v 2018. Število ambulant družinske medicine, kjer je vključena tudi diplomirana medicinska sestra, je bilo v 2019 804 (v 2018 737). V letu 2019 je bilo v Sloveniji 41,18 diabetoloških timov, kar je le 0,52 več kot v 2014; med regijami so velike razlike, od 1,1 do 3,0 diabetološkega tima na 100.000 oseb z osnovnim zdravstvenim zavarovanjem, razlike med regijami se ne zmanjšujejo.

Na letni ravni spremljamo incidenco nekaterih zapletov, ki potrebujejo bolnišnično obravnavo. V 2019 je bilo na 100.000 oseb, ki sladkorno bolezen zdravijo z zdravili, 652,2 možganskih kapi (na novo), 621,1 miokardnih infarktov (na novo), 247,6 amputacij noge nad gležnjem, 63 sprejemov zaradi hipoglikemije, 43,1 sprejemov zaradi diabetične ketoacidoze, 38,8 sprejemov zaradi diabetičnega aketotičnega hiperosmolarnega sindroma, 670 oseb se zdravi z dializo. Število oseb s sladkorno boleznijo, ki so vključene v sistematično presejanje za diabetično retinopatijo, je bilo 29.257, kar je glede na ocenjeno število vseh oseb s sladkorno boleznijo 21%. Standardizirana stopnja umrljivosti zaradi sladkorne bolezni na 100.000 prebivalcev je 17,6.

Spremljamo tudi vzorce predpisovanja zdravil. Z metforminom, ki je temeljno zdravilo za sladkorno bolezen tipa 2, se zdravi v povprečju 7.357,5 oseb na 10.000 oseb, ki prejemajo antihiperглиkemike; sočasno zdravljenje z antihipertenzivi prejema 7.118 oseb, z antihiperlipemiki pa 5.907,5 oseb. Vzorci farmakološkega zdravljenja se med regijami razlikujejo. Izdatek ZZZS za zdravila za zdravljenje sladkorne bolezni je bil v 2019 36,2 mio EUR in se vsako leto povečuje.

V zdravljenju sladkorne bolezni uporabljamo medicinske pripomočke. V letu 2019 je uporabljalo trakove za določanje glukoze v krvi z merilnikom v povprečju 340,1 oseb na 1000 oseb, ki sladkorno bolezen zdravijo z zdravili, v povprečju so prejeli 717,9 trakov. Senzor za kontinuirano merjenje glukoze je v 2019 uporabljalo 183 (ali 27,4%) otrok in mladostnikov s sladkorno boleznijo, med odraslimi je bilo takšnih 949. Insulinsko črpalko je v 2019 uporabljalo 369 (ali 55,2%) otrok in mladostnikov s sladkorno boleznijo, med odraslimi je bilo takšnih 1.416. Izdatek ZZZS za medicinske pripomočke za zdravljenje sladkorne bolezni je bil v 2019 20,85 mio EUR in se vsako leto povečuje.

Breme sladkorne bolezni se povečuje. Redno in sistematično zbiranje podatkov in njihova nadgradnja omogočata na podlagi informacij osnovano načrtovanje ukrepov in aktivnosti za boljše obvladovanje sladkorne bolezni v okviru Nacionalnega programa za obvladovanje sladkorne bolezni 2010-2020 oziroma Nacionalnega plana za obvladovanje sladkorne bolezni 2020-2030.